

Ärkebiskop Tapio Luomas anförande vid gudstjänsten inom projektet Samer i kyrkan i Åbo domkyrka 8.5.2025

Kärnan i den kristna människosynen är att varje människa är skapad av en kärleksfull Gud. Människovärdet grundar sig inte på etnisk bakgrund, kultur, hudfärg, kön, sexuell läggning, nationalitet eller andra drag av olikheter bland människor. Människan är värdefull eftersom hon är Guds avbild; den Gud som har skapat hela universum och som själv blev människa i Jesus från Nasaret. Varje människas omistliga värde ska överallt och alltid respekteras och försvaras.

Tyvärr har detta inte alltid varit uppenbart ens i kyrkorna eller andra kristna och religiösa samfund. Här får inte heller Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland rena papper. Vår oförmåga att leva upp till våra kristna värderingar kommer också till uttryck i relationen till det samiska folket, det enda urfolket i Europeiska unionen.

Jag är övertygad om att vår evangelisk-lutherska kyrka på ett genuint sätt har blivit medveten om sin egen roll i den illabehandling av samerna som framkommit i projektet Samerna i kyrkan och i arbetet före det.

Projektet Samer i kyrkan har varit ett viktigt steg och en betydande satsning på vägen till ånger och försoning. I kyrkan har man med stöd av samiska medarbetare och det samiska samfundet aktivt arbetat för att avslöja oförrätter i det förgångna, strukturella synder och även missförhållanden i dag.

En viktig del av projektet Samer i kyrkan har varit att erkänna och beröras av den smärtsamma historien, lyfta fram tidigare och nuvarande oförrätter och öka förståelsen. Att bygga försoning kräver att vi som kyrka agerar bättre i framtiden.

Vi vill förbinda oss till att rätta till orättvisorna. Vår kyrkas biskopar läser i dag utdrag ur de mål och fortsatta åtgärder som fastställts i projektet och som godkänts av biskopsmötet, och som i dag också har framställts för kyrkomötet. Som kyrka har vi förbundit oss till dessa åtgärder och mål, och genom dem vill vi stärka samernas jämlika ställning och delaktighet i kyrkan.

Utöver att erkänna och beröras av den smärtsamma historien och ge upprättelse för oförrätter har man i projektet lyft fram att glädjas över gåvor. Att se och höra samisk kultur och andlighet i vår kyrka är en gåva som berikar hela vår kyrka. Vi önskar att denna gåva ska synas i allt högre grad i hela sin mångfald i vår kyrkas vardag och helg. Vi har mycket att lära om urfolkens nära förhållande till naturen och de traditionella kunskaper och färdigheter som traderats från generation till generation. Vi önskar att denna kedja kan fortsätta att vara en gåva till kommande generationer.

Viktiga steg i kyrkans arbete har varit att inrätta tjänster för kyrkans samearbete och år 2009 inrätta delegationen för samearbetet till stöd för arbetet. Den bön om förlåtelse som biskop Samuel Salmi i Uleåborg riktade till samerna 2012 var viktig med tanke på utvecklingen av förhållandet mellan vår kyrka och samerna. Även den nuvarande biskopen i Uleåborg, Jukka Kesitalo, har år 2022 instämt i sin föregångares bön om förlåtelse och främjat inledandet av projektet Samer i kyrkan.

Tillställningar som ordnats med samesamfundet, där kvarlevor av avlidna som i rasforsknings syfte grävts upp på begravningsplatser i samiska områden har återbördats till jorden, har varit viktiga tillfällen där man stannat upp vid såren och uttryckt ånger.

I dag ansluter sig biskoparna i Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland och kyrkomötets beslutsfattare till kedjan av tidigare händelser, där man genom praktiska åtgärder har velat visa att vår kyrka vill nå försoning med det samiska folket. Samtidigt uttrycker vi vår förhoppning om att skatterna i den samiska kulturen och den samiska evangelietolkningen i fortsättningen i allt högre grad kan berika hela vår kyrka, och att kyrkans samearbete ska finna sin plats i vår kyrkas permanenta strukturer på alla nivåer.

Bästa församling. På hela Evangelisk-lutherska kyrkan i Finlands och alla biskopars vägnar ber jag det samiska folket om förlåtelse.

***

Som kyrka har vi gått vägen för kritisk självvrannsakan och ånger. I kyrkan har vi stannat upp för att granska historien och även nuläget i förhållande till samerna och insett att vi har gjort fel mot samerna.

Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland har inte respekterat samernas självbestämmanderätt.

Vi ångrar detta inför er och Gud, och vi ber det samiska folket om förlåtelse.

Som kyrka har vi inte behandlat samerna så som våra medmänniskor ska behandlas, så att vi erinrat oss deras människovärde och värdesatt deras unika karaktär som Guds avbild.

Vi ångrar detta inför er och Gud, och vi ber det samiska folket om förlåtelse.

Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland har inte respekterat samernas nationella identitet och kultur. Genom att delta i statens och samhällets verksamhet har vi för vår del stött assimileringen av samerna i majoritetsbefolkningen och förtrycket av deras språk och kultur. Vi har agerat på sätt som har fått samerna att gömma sig och till och med skämmas över sin egen kultur och identitet.

Vi ångrar detta inför er och Gud, och vi ber det samiska folket om förlåtelse.

(En stund av tystnad.)

Det samiska folket, hör denna bön om förlåtelse. Må den vara ett tecken på vår kyrkas ånger och vilja att stödja det samiska folket i Finland och i Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland.